

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
Operations of Community Pest Management Centers in Surat Thani Province

ณัฐินี ทิระธะ (Nattinee Teerata)¹ พรชุลี นิลวิเศษ (Pornchulee Nilvises)²

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (2) การดำเนินงาน ศจช. (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ ประชากรในการศึกษา คือ คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่จัดตั้งขึ้นปี 2557-2559 จำนวน 38 ศูนย์ ๆ ละ 6 คน รวม 228 คน สุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง ตำแหน่ง ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และคณะกรรมการ ตำแหน่งละ 1 คนต่อศูนย์ จำนวน 38 ศูนย์ รวม 114 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) คณะกรรมการ ศจช. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.38 ปี จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน 295,964.90 บาทต่อปี (2) การดำเนินงาน ศจช.ของคณะกรรมการเกือบทั้งหมดมีการจัดทำแผนการเรียนรู้หลักสูตรต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มากกว่าครึ่งจัดทำแผนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับเครือข่ายระดับอำเภอ ส่วนใหญ่มีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชแก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง เกือบทั้งหมดมีการจัดการศัตรูพืชโดยการแจ้งเตือน การระบด และมีการกำหนดแผนการผลิต การขยาย การใช้ศัตรูธรรมชาติ (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและมีความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ บทบาทการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรกับ ศจช. วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และบทบาทหน้าที่คณะกรรมการ ศจช. (4) คณะกรรมการระบุว่ามีปัญหามากที่สุด ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ และนโยบายการส่งเสริมที่ไม่ต่อเนื่อง โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรให้สำนักงานเกษตรอำเภอจัดประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

คำสำคัญ การดำเนินงาน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Pangnat25@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช que.stou@hotmail.co.th

³ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the socio-economic status of board members of community pest management centers in Surat Thani Province; (2) operations of community pest management centers in Surat Thani Province; (3) the board members' opinions about the centers' operations; and (4) problems and recommendations for improvement. The study population was 228 board members of 38 community pest management centers that were established in 2014-2016 (6 board members of each center), out of which a sample size of 114 was selected by purposive sampling, consisting of the chairman, vice chairman and one other board member from each center. Data were collected using a structured interview form data were statistically analyzed using a computer statistics program to calculate frequency, percentage, minimum, maximum, mean and standard deviation. The results showed that (1) The majority of respondents were male, average age 54.38, and almost half had completed lower secondary school or the equivalent. More than half were elected officials, i.e. village headman or assistant village headman. They farmed on average household income of 295,964.90 baht a year. (2) Almost all of them agree that their centers regularly made learning plans on various topics. More than half made plans for learning exchanges with district-level networks. Most Pest management knowledge and technology is constantly being provided to members. (3) The majority of board members expressed a high level of agreement with every aspect of the community pest management centers' operations, including the role of the Agriculture Extension Department, the objectives of the centers, the centers' work, and the roles and responsibilities of the board members. (4) The major problems faced by the community pest management centers were insufficient budget and a discontinuous promotion policy. Board members recommended that the district level agriculture office should hold a meeting at least once a month.

Keywords: Operations, Community Pest Management Centers, Surat Thani Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

บทนำ

ผลผลิตทางการเกษตรได้รับความเสียหายจากการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชจนกระทั่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรโดยตรง สาเหตุของการระบาดของโรคและแมลง นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยภายในได้แก่ ลักษณะปลูกพืชที่เป็นพื้นที่กว้างและปลูกติดต่อกันเป็นเวลานาน การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชปริมาณมากจนทำให้ศัตรูธรรมชาติตายไปด้วย และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ศัตรูพืชขยายปริมาณเพิ่มมากขึ้นและมีการพัฒนาสายพันธุ์ให้เกิด ความต้านทาน จนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เป็นปกติ ทำให้ศัตรูพืชเกิดการระบาด สร้างความเสียหายให้กับพืชผลทางการเกษตร ดังนั้น การเตรียมความพร้อมให้กับเกษตรกรสามารถรับมือกับภัยพิบัติด้านศัตรูพืชนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับการผลิตทางการเกษตรทั้งเพื่อการบริโภคในประเทศและเพื่อการส่งออก ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงด้านมาตรฐานและคุณภาพต้องส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเฝ้าระวังการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่การเกษตรของตน พัฒนาระบบติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชให้ครอบคลุมพื้นที่เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชได้ทันก่อนที่จะเกิดการระบาด หรือสร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกร และหากเกิดการระบาดของศัตรูพืชจะทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตรขึ้น จึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่จะแก้ปัญหาหรือบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้น โดยต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน และการใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (ไอพีเอ็ม) รวมถึงการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย (กรมส่งเสริมการเกษตร 2558)

ในส่วนความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตรจึงกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการ ศัตรูพืชในปี 2555 –2559 โดยมีการจัดตั้งกลุ่มอารักขาพืชทุกสำนักงานเกษตรจังหวัด ซึ่งทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนการดำเนินงานด้านการอารักขาพืชในจังหวัด ดำเนินการตามแผนโครงการมาตรการด้านการอารักขาพืช ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการระบาดของศัตรูพืช ศึกษาพัฒนารูปแบบและวิธีการจัดการศัตรูพืชที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และถ่ายทอดเทคโนโลยีการอารักขาพืชให้กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกร กิจกรรมด้านการอารักขาพืชจะดำเนินการโดยใช้กลไกของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรและชุมชน จากภัยศัตรูพืชที่ทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการศัตรูพืชของเกษตรกรที่ผ่านมา ดำเนินการโดยการพึ่งพาสารเคมีเป็นหลัก การควบคุม ศัตรูพืชอาศัยประสบการณ์และความเคยชินขาดความรู้ด้านวิชาการเป็นอย่างมาก ทำให้การผลิตพืชไม่ได้ทั้งปริมาณ คุณภาพและระบบนิเวศถูกทำลายลงอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เน้นการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้สามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างครบวงจร โดยเกษตรกรกลุ่มเกษตรกร ชุมชน และหน่วยราชการ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งในอาชีพเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2555, น.73)

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ยังดำเนินการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตั้งแต่ปี 2557-2559 จำนวน 38 ศูนย์ ภายใต้การสนับสนุนของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกรและชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน เกษตรกรสามารถผลิตศัตรูธรรมชาติและเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง และให้บริการความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและชุมชน แต่ในการปฏิบัติจริงศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีจำนวนมากที่ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ฯ ทั้งด้านการบริหารจัดการศูนย์และการจัดการศัตรูพืชในชุมชนของตนเอง (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2559)

ดังนั้น จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ตลอดจนชุมชนสามารถวางแผนการควบคุมการระบาดของศัตรูพืชได้อย่างยั่งยืนต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 ระดับการศึกษา
- 1.4 สภาพทางสังคม
- 1.5 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในศูนย์
- 1.6 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร
- 1.7 การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศัตรู
- 1.8 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
- 1.9 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนช่วยทำการเกษตร
- 1.10 การประกอบอาชีพ
- 1.11 กิจกรรมการเพาะปลูกพืชหลัก
- 1.12 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด
- 1.13 รายได้เฉลี่ย
- 1.14 การมีหนี้สิน

2. การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

- 2.1 การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน
- 2.2 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช
- 2.3 การจัดการศัตรูพืช
- 2.4 การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ฯผ่านสื่อต่างๆ
- 2.5 การเชื่อมโยงเครือข่าย
- 2.6 การได้รับการสนับสนุนด้านความรู้/งบประมาณจากการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

- 3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- 3.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- 3.3 การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- 3.4 การทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

- 4.1 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- 4.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- 4.3 การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- 4.4 การทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่จัดตั้งขึ้นปี 2557-2559 จำนวน 38 ศูนย์ ๆ ละ 6 คน รวม 228 คน สุ่มตัวอย่างจากประชากรแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และคณะกรรมการ อย่างละ 1 คนต่อศูนย์ จำนวน 38 ศูนย์ รวมทั้งหมด 114 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งคำถามประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ คำถามแบบปลายปิด และคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (2) การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ หาค่าความเชื่อถือได้โดยใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายในตามวิธีการหาค่า Cronbach's alpha โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป พบว่า ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.938 ตอนที่ 4 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.933 และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.940

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.38 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คณะกรรมการหนึ่งในสามเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการเป็นระยะเวลา 2 ปี เกือบทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร โดยเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุด ส่วนใหญ่เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชทุกครั้ง มีจำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.00 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตรเฉลี่ย 2.59 คนต่อครัวเรือน โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน และเพาะปลูกพืชหลัก คือ ยางพารา มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 32.06 ไร่ต่อครัวเรือน พื้นที่ปลูกพืชไร่เฉลี่ย 15.78 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชสวนเฉลี่ย 32.02 ไร่ และพื้นที่ปศุสัตว์เฉลี่ย 3.03 ไร่ มีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 295,964.90 บาทต่อปี ซึ่งมีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 206,578.95 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 80,126.21 บาทต่อปี คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่มีภาระหนี้สิน และเกือบทั้งหมดเป็นหนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

2. การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ พบว่า

1) การดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน คณะกรรมการร้อยละ 90.4 มีการจัดทำแผนการเรียนรู้หลักสูตรต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และร้อยละ 58.8 จัดทำแผนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับเครือข่ายระดับอำเภอ

2) การดำเนินงานถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช คณะกรรมการร้อยละ 90.4 ดำเนินการให้สมาชิกแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช ร้อยละ 81.6 มีการถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต และร้อยละ 10.5 ดำเนินการให้สมาชิกศูนย์ฯ เป็นผู้กำหนดหลักสูตร เวลา และวิทยากร

3) การดำเนินงานจัดการศัตรูพืช คณะกรรมการร้อยละ 92.2 ดำเนินการแจ้งเตือนการระบาดของศัตรูพืช ได้แก่ การแจ้งเตือนการระบาดผ่านช่องทางต่างๆ การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแปลงติดตามพยากรณ์ และการจัดส่งข้อมูลที่ได้จากแปลงพยากรณ์ให้สำนักงานเกษตรอำเภอ รองลงมาคณะกรรมการร้อยละ 82.2 ดำเนินการให้มีการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติหรือชีวภัณฑ์หรือสารชีวภาพเพื่อควบคุมศัตรูพืช ได้แก่ การใช้ศัตรูธรรมชาติหรือชีวภัณฑ์หรือสารชีวภาพ และการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติหรือชีวภัณฑ์หรือสารชีวภาพ มีการบริการวินิจฉัยศัตรูพืชให้แก่เกษตรกรและชุมชน

4) การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการร้อยละ 38.2 มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ ระบบ Line/Facebook ข่าวเตือนการระบาด หนังสือพิมพ์ และวิทยุชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

5) การดำเนินงานเชื่อมโยงเครือข่าย คณะกรรมการร้อยละ 60.5 มีการสร้างเครือข่ายการจัดการศัตรูพืชในชุมชน ส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ผ่านเวทีการประชุมต่าง ๆ และมีเพียงส่วนน้อยมากที่ได้จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกรหรือศูนย์ฯ อื่นมาศึกษาดูงาน

6) การดำเนินงานให้มีการได้รับการสนับสนุนด้านความรู้หรืองบประมาณจากการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ คณะกรรมการร้อยละ 48.4 เห็นว่าได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน และกรมวิชาการเกษตร รองลงมาได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล และมีเพียงส่วนน้อยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมการข้าว และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ คณะกรรมการเห็นด้วยระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับการเห็นด้วยจากมากไป พิจารณาเป็นรายประเด็นได้ดังนี้

1) บทบาทการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรกับ ศจช. พบว่าคณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการความรู้ (2) เป็นผู้สนับสนุนความรู้ทางวิชาการ (3) เป็นผู้ประสานงานวิทยากรมาให้ความรู้

2) วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า คณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในประเด็นเพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกรและชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน และเห็นด้วยในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ (1) เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตศัตรูธรรมชาติและเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง และ (2) เพื่อให้บริการความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและชุมชน

3) การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน พบว่า คณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมาก คือ มีการจัดประชุมคณะกรรมการและสมาชิกศูนย์ฯ ด้านการถ่ายทอดความรู้ พบว่า คณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมาก 2 อันดับแรก ได้แก่ (1) มีการถ่ายทอดความรู้โดยการจัดทำแปลงสาธิต (2) มีการสรุปและประเมินผลการถ่ายทอดความรู้ ด้านการจัดการศัตรูพืช พบว่า คณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ การเลี้ยงผลิตขยายแมลงศัตรูธรรมชาติและเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืช ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า คณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมาก คือ มีการประชาสัมพันธ์สรุปผลการดำเนินงานของ ศจช. ผ่านสื่อต่างๆอย่างต่อเนื่อง ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ พบว่า คณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ (1) มีการศึกษาดูงานที่ต่างๆ (2) มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) รับความรู้จากแหล่งความรู้ เช่น หน่วยงานของรัฐ และเอกชน (4) ให้ ศจช. อื่นมาศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า คณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ มีการจัดซื้อและจำหน่ายวัสดุในการเพิ่มผลผลิตให้กับสมาชิก

4) บทบาทหน้าที่คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่าคณะกรรมการเห็นด้วยในระดับมาก 4 อันดับ ได้แก่ (1) การประชาสัมพันธ์หลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ในแต่ละสัปดาห์ให้เกษตรกรทราบทางสื่อต่างๆ (2) การประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าของศูนย์ฯ ให้เกษตรกรทราบทางสื่อต่าง ๆ (3) การติดตามผลการดำเนินงานความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค และ (4) เสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ

4. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน คณะกรรมการเห็นด้วยกับระดับปัญหา เรียงลำดับการเห็นด้วยตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ พิจารณาเป็นรายประเด็นได้ดังนี้

1) บทบาทการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรกับ ศจช. พบว่า มีระดับความรุนแรงของปัญหาในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็น คือ (1) ปัญหาด้านงบประมาณจัดสรรให้กับ ศจช. ไม่เพียงพอ (2) ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมใน ศจช. ที่ไม่ต่อเนื่อง

2) การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า มีระดับความรุนแรงของปัญหาในระดับมาก ในประเด็นปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

3) วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) พบว่า มีระดับความรุนแรงของปัญหาในระดับปานกลาง ในประเด็นที่คณะกรรมการไม่มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ศจช.ให้เป็นไปตามแผน

4) บทบาทหน้าที่ พบว่า มีระดับความรุนแรงของปัญหาในระดับน้อย 2 ประเด็น คือ บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน คณะกรรมการมีข้อเสนอแนะ เรียงลำดับการ เห็นด้วยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้

1) การทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรกับ ศจช. พบว่าคณะกรรมการฯ เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็น คือ (1) สำนักงานเกษตรอำเภอควรจัดประชุมเสนอปัญหาอุปสรรค อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกับ ศจช. (2) หน่วยงานต่างๆ ควรเข้าร่วมประชุมแบบบูรณาการ ในการจัดทำงบประมาณสนับสนุน ศจช.

2) วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) พบว่าคณะกรรมการฯ เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมากที่สุด ในประเด็นที่กรมส่งเสริมการเกษตรควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมของ ศจช. และเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมาก ในประเด็น ที่เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอควรจัดอบรมให้ความรู้การจัดการศัตรูพืชอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง

3) การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่าคณะกรรมการฯ เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมาก 3 ประเด็น คือ (1) ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมกับคณะกรรมการ เพื่อเสนอแนวทางที่เป็นไปได้และมีทิศทางเดียวกัน (2) คณะกรรมการและสมาชิกควรมีการสร้างเครือข่าย หรือแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ หรือศึกษาดูงานด้านอารักขาพืช กับ ศจช. หรือชุมชนข้างเคียง (3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และคณะกรรมการควรจัดอบรมถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิก ด้วยวิธีการปฏิบัติตามกระบวนการขั้นตอนที่ถูกต้องในแปลงที่เกิดการระบาดของศัตรูพืชจริง

4) บทบาทหน้าที่คณะกรรมการ/สมาชิก พบว่าคณะกรรมการฯ เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ (1) คณะกรรมการและสมาชิกควรร่วมกันกำหนดระเบียบข้อบังคับของ ศจช. โดยมีมติที่ประชุมกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร (2) คณะกรรมการและสมาชิกควรมีการทบทวนบทบาทหน้าที่ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.38 ปี เกือบหนึ่งในสามจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คณะกรรมการมากกว่าครึ่งมีตำแหน่งทางสังคม โดยหนึ่งในสามเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือช่วยผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการเป็นระยะเวลา 2 ปี เมื่อเปรียบเทียบกับ ปาริชาติ อารณวิธานพ (2555, น.81) ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่าคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.18 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา คณะกรรมการจำนวนครึ่งหนึ่งไม่มีตำแหน่งทางสังคม ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการเป็นระยะเวลา 2 ปี

คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 32.06 ไร่ต่อครัวเรือน พื้นที่ปลูกพืชไร่เฉลี่ย 15.78 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชสวนเฉลี่ย 32.02 ไร่ และพื้นที่ปศุสัตว์เฉลี่ย 3.03 ไร่ โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน และเพาะปลูกพืชหลัก คือ ยางพารา มีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 295,964.90 บาทต่อปี ซึ่งมีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 206,578.95 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 80,126.21 บาทต่อปี การประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำสวนเป็นหลัก ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล เนื่องจากเป็นอาชีพ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

ดั้งเดิมที่มีการถ่ายทอดความรู้มาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ อีกทั้งในปัจจุบันการปลูกพืชดังกล่าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถยึดเป็นหลักในการดำรงชีพได้ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเทคนิคการผลิต การป้องกันศัตรูพืช และองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ทำให้มีรายได้จากภาคการเกษตรสูงกว่านอกภาคเกษตร โดยเฉพาะจากการทำสวน

2. การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ

ผลการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ พบว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่มีความเข้าใจในหลักการทำงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อาจมีผลมาจากคณะกรรมการมีการบริหารตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ การสนับสนุนความรู้ งบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ การจัดทำแผนการเรียนรู้หลักสูตรต่าง ๆ รวมถึงการถ่ายทอดความรู้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับปาริชาติ อารณวิธานพ (2555, น.82 - 83) ระบุบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไว้ว่าคณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ การจัดทำทะเบียนสมาชิก ประสานรายงานและจัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช การเสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ การติดตามผลการดำเนินงาน ความก้าวหน้า และปัญหาอุปสรรค การประชุมคณะกรรมการศูนย์ 1 ครั้งต่อเดือน การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร และการวางแผนปฏิบัติงานกำหนดกิจกรรม กรอบระยะเวลา ระเบียบข้อบังคับของศูนย์ฯ

ในทางตรงกันข้าม พบว่าคณะกรรมการยังมีการดำเนินงานน้อยหรือแทบไม่มีเลย ได้แก่ การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ผ่านสื่อมวลชนจำพวกโทรทัศน์ วิทยุชุมชน และหนังสือพิมพ์ การได้รับการสนับสนุนด้านความรู้หรืองบประมาณจากการบูรณาการกับหน่วยงานกรมการข้าว สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจำหน่ายศัตรูธรรมชาติ/ชีวภัณฑ์/สารชีวภาพของศูนย์ การจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกรหรือศูนย์ ฯ อื่นมาศึกษาดูงาน และสมาชิกศูนย์ ฯ เป็นผู้กำหนดหลักสูตรเวลาและวิทยากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการขาดความรู้และทักษะในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน และการเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ ความไม่พร้อมในการจำหน่ายศัตรูธรรมชาติ/ชีวภัณฑ์/สารชีวภาพของศูนย์ เพราะขาดการวางแผนระบบการเงิน ส่วนการกำหนดหลักสูตรเวลาและวิทยากรนั้น สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนด เพราะผู้กำหนดควรจะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1. ความคิดเห็นตามวัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า คณะกรรมการ ฯ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในประเด็น เพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกรและชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับปาริชาติ อารณวิธานพ (2555, น.82 - 83) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ระบุว่า วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนพบว่าคณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในประเด็น เพื่อเป็นแหล่งความรู้และบริการด้านการจัดการศัตรูพืช และเห็นด้วยในระดับมาก คือ เพื่อให้เกษตรกรสามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง ซึ่งคณะกรรมการโดยส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นอย่างดี อาจจะเป็นผลมาจากในช่วงแรกเริ่มการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล ได้เข้าไปชี้แจงและทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ อีกทั้งคณะกรรมการยังเห็นความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์ฯ ในพื้นที่ จึงทำให้มีความพยายามที่จะศึกษาแนวทาง วัตถุประสงค์ และประโยชน์ของศูนย์ฯ จากแหล่งความรู้ต่างๆ

2. ความคิดเห็นตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมาก ใน 4 ประเด็น ได้แก่ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรการถ่ายทอดความรู้ การประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าของศูนย์ ฯ การติดตามผลการดำเนินงานความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรค และการเสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ สอดคล้องกับปาริชาติ อารณวิธานพ (2555, น.82 - 83) ระบุบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไว้ว่า คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ การจัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช การเสนอโครงการเพื่อของบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ การติดตามผลการดำเนินงานความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค ในด้านการประชาสัมพันธ์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

พบว่าคณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมากในประเด็นการประชาสัมพันธ์ สรุปผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า คณะกรรมการฯ ยังมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเกี่ยวกับประเด็น ประชุมคณะกรรมการ ศูนย์ฯ เดือนละครั้ง การวางแผนปฏิบัติงานกำหนดกิจกรรมตามกรอบระยะเวลาระเบียบข้อบังคับของ ศจช. การประสานงาน และจัดทำข้อมูลด้านการจัดการศัตรูพืช และการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร ซึ่งการไม่ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ดังกล่าวมากเท่าที่ควร อาจเกิดจากการไม่เห็นถึงความจำเป็นในการจัดประชุมคณะกรรมการ เนื่องจากคิดว่าสามารถพูดคุยหรือติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางอื่นๆ และคณะกรรมการอาจจะยังไม่มีความพร้อมในองค์ความรู้ของตนเองเกี่ยวกับด้านการจัดทำแผน ด้านการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้

3. ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แยกเป็นประเด็นดังนี้

1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน พบว่า คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมาก ในประเด็นการจัดประชุมคณะกรรมการและสมาชิกศูนย์ฯ เพื่อวางแผนและจัดทำแผนพัฒนา สอดคล้องกับ สำราญ สารบรรณ และคณะ (2554, น.29) วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังปี 2554 พบว่า ในการบริหารจัดการ ศจช. สมาชิกของ ศจช. ร่วมกับคณะกรรมการ ในการดำเนินงาน ประชุมวางแผนในการพัฒนา ร่วมดำเนินกิจกรรมตามแผน ร่วมระดมทุน และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของ ศจช.

2) ด้านการถ่ายทอดความรู้ พบว่า คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมาก ในประเด็น มีการถ่ายทอดความรู้ โดยการจัดทำแปลงสาธิต และมีการสรุปและประเมินผลการถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้โดยการจัดทำแปลงสาธิตเป็นการถ่ายทอดความรู้โดยใช้สถานการณ์จริงในพื้นที่ทำให้ง่ายต่อการอธิบายให้เกิดความเข้าใจแก่สมาชิกศูนย์ฯ และสามารถสรุปประเมินผลการถ่ายทอดความรู้ได้ สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2555, น.75) กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานหรือกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่เกษตรกรต้องการ โดยควรถ่ายทอดความรู้ด้วยการจัดทำแปลงสาธิต ซึ่งสมาชิกของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจะเป็นผู้กำหนดหลักสูตรเวลาและวิทยากร สำหรับหลักสูตรที่จะใช้ถ่ายทอดในแต่ละสัปดาห์

3) ด้านการจัดการศัตรูพืช พบว่า

(1) การสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช พบว่า คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในประเด็น มีการสำรวจแปลงสถานการณ์ศัตรูพืช และมีการมีการคัดเลือกแปลงติดตามพยากรณ์จากแปลงสมาชิกศูนย์ฯ สอดคล้องกับ เจริญ พิมพ์ชาล (2554, น.64 - 65) ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยใช้กลไกของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดลพบุรี พบว่าศูนย์ฯ มีการจัดทำแปลงสำรวจและติดตามสถานการณ์ของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง และการรายงานและเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช ศูนย์ฯ มีการรายงานการสำรวจติดตามสถานการณ์ระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และมีการประกาศเตือนเกษตรกรในพื้นที่

(2) การให้บริการข้อมูลและวินิจฉัยศัตรูพืช พบว่าคณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมาก ใน 3 ประเด็น ได้แก่ การให้ข้อมูลสถานการณ์ศัตรูพืชและความรู้ในการจำแนกศัตรูพืชศัตรูธรรมชาติแก่สมาชิกและผู้สนใจโดยการอบรมให้ความรู้และสาธิตวิธีการปฏิบัติการจัดการศัตรูพืช การออกให้บริการกับเกษตรกรที่พบการระบาดของศัตรูพืช และการวางแผนการให้บริการและกำหนดตารางให้ความรู้ทุกสัปดาห์ สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2555, น.73) กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน โดยกำหนดหลักสูตรและจัดทำแผนการเรียนรู้หลักสูตรต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีการบริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชนที่มีปัญหาการระบาดของศัตรูพืช

(3) การเลี้ยงผลิตขยายแมลงศัตรูธรรมชาติและเชื้อราไตรโคเดอร์มา เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ใน 3 ประเด็น ได้แก่ การปล่อยศัตรูธรรมชาติหรือใช้เชื้อราฯ ในแปลงร่วมกับสมาชิก การบันทึกข้อมูลการผลิตปล่อยและจำหน่ายศัตรูธรรมชาติและเชื้อราฯ และการเลี้ยงขยายแมลงศัตรูธรรมชาติและผลิตเชื้อราฯ ร่วมกับสมาชิก สอดคล้องกับ เจริญ พิมพ์ชาล (2554, น.64 - 65) พบว่า ศูนย์ฯ มีการจ่ายแมลงข้างปีกใส่ให้แก่เกษตรกรโดยพิจารณาปล่อยแมลงข้างปีกใส่เมื่อเริ่มสำรวจพบเพลี้ยแป้ง มีการจ่ายแตนเบียนเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังให้แก่สมาชิกเพื่อนำไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

ปล่อยในแปลงมันสำปะหลังศูนย์ฯพิจารณาปล่อยแตนเบียนเพลี้ยแป้งสีชมพู เมื่อสำรวจพบเพลี้ยแป้งสีชมพูไม่มีการฉีดพ่นสารเคมีของเกษตรกร เมื่อดำเนินการปล่อยแมลงข้างปีกใสและแตนเบียนเพลี้ยแป้งแล้วพบว่าปริมาณเพลี้ยแป้งในแปลงเกษตรกรลดลง และเกษตรกรมีความพึงพอใจ

4) ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมาก ในประเด็นการประชาสัมพันธ์สรุปผลการดำเนินงานของ ศจช. ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2555, น.75-77) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับตำบลผ่านทางหอกระจายข่าว กรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล โทรศัพท์ ชาวเตือนภัย

5) การเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ พบว่า คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดทุกประเด็น ได้แก่ การศึกษาดูงานที่ต่าง ๆ เช่น ศูนย์อารักขาพืช ศจช. อื่นๆ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรับความรู้จากแหล่งความรู้ เช่น หน่วยงานของรัฐ เอกชน การให้ ศจช. อื่นมาศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน เป็นไปตามแนวทางที่กรมส่งเสริมการเกษตร (2555, น.75 - 77) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเครือข่าย ระบุว่า ควรสร้างเครือข่ายการจัดการศัตรูพืชชุมชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือและพัฒนาเกษตรกรและชุมชน ด้านการจัดการศัตรูพืชและด้านการเกษตร จัดแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกรหรือศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอื่นมาศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และเวทีต่าง ๆ ที่สามารถเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ เวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดับเขต จังหวัด อำเภอ ประชุมเกษตรกรอำเภอ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ

6) การบริหารงบประมาณ พบว่า คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในประเด็นจัดซื้อและจำหน่ายวัสดุในการเพิ่มผลผลิตให้กับสมาชิก สอดคล้องกับปาริชาติ อภรณ์วิชานพ (2555, น.82 - 83) พบว่า การบริหารงบประมาณ คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ในประเด็นการเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ และเห็นด้วยในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ชี้แจงการใช้จ่ายเงินของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จัดซื้อและจำหน่ายวัสดุในการเพิ่มผลผลิตให้กับสมาชิก ระดมเงินทุนของศจช. จากการเข้าร่วมถือหุ้น และการประชุมวางแผนการหมุนเวียนเงินทุนและการปันผลกำไร

4. ความคิดเห็นด้านบทบาทการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรกับ ศจช. พบว่า คณะกรรมการฯ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการความรู้ การเป็นผู้สนับสนุนความรู้ทางวิชาการ การเป็นผู้ประสานงานวิทยากรมาให้ความรู้ สอดคล้องกับ สำราญ สารบรรณ และคณะ (2554, น. 29) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรจัดกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังแก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และสอดคล้องกับโสพิศ ปัญญาบุตร (2554, น.28) สรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในรายงานผลการดำเนินงาน เรื่องประเมินผลการบริหารจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรโครงการบริหารจัดการศัตรูพืชและการเกษตรกรรมเพื่อลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกรปี 2552 ระบุว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรติดตามให้คำแนะนำเกษตรกรอย่างต่อเนื่องและมีการช่วยเหลือวัสดุและสารชีวภัณฑ์ให้เกษตรกรอย่างเพียงพอและทันต่อสถานการณ์

4. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ ผลการศึกษา พบว่า

1. การประชาสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ คณะกรรมการฯ มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาในระดับมาก ประเด็นการประชาสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ โดยกรรมการฯ ส่วนใหญ่คิดว่าปัญหาเกิดจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึงแก่สมาชิกและชุมชนที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับ ปาริชาติ อภรณ์วิชานพ (2555, น.82-83) ที่พบว่าปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไว้ว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้ไม่ทั่วถึง

2. การทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรกับ ศจช. คณะกรรมการฯ มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาในระดับมากที่สุด ในทุกประเด็น ได้แก่ งบประมาณจัดสรรให้กับ ศจช. ไม่เพียงพอ และนโยบายการส่งเสริมใน ศจช.ไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับปาริชาติ อภรณ์วิชานพ (2555, น.82-83) สรุป ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

ในการศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หน่วยงานสนับสนุนเข้าถึงได้ยาก ไม่ให้ความสำคัญงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ขาดการร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดผู้ให้คำแนะนำในการนำเงินทุนมาใช้บริหารศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง ไม่มีงบประมาณ จึงได้ให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานด้านการส่งเสริม และด้านงบประมาณของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ไว้ว่า คณะกรรมการฯ ควรร่วมกันประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ ให้มากขึ้น เจ้าหน้าที่ควรให้เวลากับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และควรให้คำแนะนำในการติดต่อประสานงานหาแหล่งงบประมาณอื่นๆ และยังสอดคล้องกับ โสพิศ ปัญญาบุตร (2554, น. 28) สรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในรายงานผลการดำเนินงาน เรื่องประเมินผลการบริหารจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรโครงการบริหารจัดการศัตรูพืชและการเกษตรกรรม เพื่อลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกร ปี 2552 ว่าเจ้าหน้าที่ในบางจังหวัดและบางจุดไม่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้คำปรึกษาและแนะนำ ทำให้เกษตรกรขาดความรู้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ตามโครงการล่าช้า นอกจากนี้ยังให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรติดตามให้คำแนะนำเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และมีการช่วยเหลือวัสดุและสารชีวภัณฑ์ให้เกษตรกรอย่างเพียงพอและทันต่อสถานการณ์

สรุปภาพรวมปัญหาของคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในภาพรวม ดังนี้ ด้านการประชาสัมพันธ์ ปัญหาเกิดจากการสื่อสารระหว่างคณะกรรมการฯ และสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ประชาสัมพันธ์ได้ไม่ทั่วถึง โดยการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ที่คณะกรรมการฯ ใช้ คือการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบ Line และ Facebook ซึ่งสมาชิกศูนย์ฯ อาจจะไม่มีระบบดังกล่าว หรืออาจจะไม่ได้ใช้ระบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่รับทราบข้อมูลข่าวสารหรือรับทราบข้อมูลข่าวสารล่าช้า ด้านการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรกับ ศจช. ปัญหาอาจจะเกิดจากคณะกรรมการศูนย์ฯ มองว่านโยบายและงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตรในแต่ละปีงบประมาณนั้นมีไม่เท่ากัน ซึ่งเกิดจากการใช้งบประมาณในแต่ละปีของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยหากปีใดเกิดการระบาดของศัตรูพืชก็จะมีทั้งงบประมาณ และใช้งบประมาณสนับสนุนเพื่อจัดการศัตรูพืชผ่าน ศจช. เพิ่มเติม แต่หากปีใดไม่มีการระบาดของศัตรูพืช ก็จะมีแต่งบประมาณให้ ศจช. ดำเนินกิจกรรม

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของคณะกรรมการ ผลการศึกษา พบว่า

1. การทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตรกับ ศจช. คณะกรรมการให้ข้อเสนอแนะระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอควรจัดประชุมเสนอปัญหาอุปสรรคอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกับ ศจช. และหน่วยงานต่างๆ ควรเข้าร่วมประชุมแบบบูรณาการในการจัดหางบประมาณสนับสนุน ศจช. สอดคล้องกับ ข้อเสนอแนะของ ปาริชาติ อาภรณ์วิชานพ (2555, น.82 - 83) สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนไว้ว่า คณะกรรมการควรร่วมกันประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้มากขึ้น เจ้าหน้าที่ควรให้เวลากับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และควรให้คำแนะนำในการติดต่อประสานงานหาแหล่งงบประมาณอื่น ๆ

2. วัตถุประสงค์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) คณะกรรมการให้ข้อเสนอแนะระดับมากที่สุดในประเด็น กรมส่งเสริมการเกษตรควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมของ ศจช. และให้ข้อเสนอแนะระดับมากในประเด็นเจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอควรจัดอบรมให้ความรู้การจัดการศัตรูพืชอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง สอดคล้องกับ โสพิศ ปัญญาบุตร (2554, น.28) สรุปข้อเสนอแนะในรายงานผลการดำเนินงานเรื่องประเมินผลการบริหารจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรโครงการบริหารจัดการศัตรูพืชและการเกษตรกรรม เพื่อลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกร ปี 2552 ไว้ว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรติดตามให้คำแนะนำเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และมีการช่วยเหลือวัสดุและสารชีวภัณฑ์ให้เกษตรกรอย่างเพียงพอและทันต่อสถานการณ์

3. การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน คณะกรรมการให้ข้อเสนอแนะระดับมากใน 2 ประเด็น ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมกับคณะกรรมการ เพื่อเสนอแนวทางที่เป็นไปได้และมีทิศทางเดียวกัน และคณะกรรมการและสมาชิกควรมีการสร้างเครือข่าย หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ หรือศึกษาดูงานด้านอารักขาพืช กับ ศจช. หรือชุมชนข้างเคียง สอดคล้องกับปาริชาติ อาภรณ์วิชานพ (2555, น. 82-83)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ว่าให้มีการสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตนเอง ควรจัดประชุมสมาชิกชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และควรให้บทบาทและความรู้แก่เกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน และควรเชิญผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาร่วมในการจัดทำแผนฯ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คณะกรรมการควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อในท้องถิ่นให้มากขึ้น เช่น หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน วิทยุชุมชน และคณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน เพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนยังคงเป็นศูนย์กลางของแหล่งความรู้และบริการด้านการจัดการศัตรูพืช การให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านการจัดการศัตรูพืชและแก้ไขปัญหาการระบาดของศัตรูพืช คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีการประชุมคณะกรรมการ และมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่ผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ Line/Facebook แต่ยังมีประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออื่น ๆ น้อย ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกไม่ทั่วถึง

2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรชี้แจงให้คณะกรรมการเข้าใจถึงบทบาทภารกิจของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนว่า ด้วยเรื่องทุนของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ว่ามีต้นทุนที่เกิดจากการระดมทุนจากสมาชิกของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และทุนที่มาจากนอกหน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการบริหารทุนในลักษณะของกองทุนหมุนเวียน เพื่อให้กิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีความต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณที่ได้รับจากกรมส่งเสริมการเกษตรที่ไม่เท่ากันในแต่ละปีว่าเป็นปกติ หรือของที่สนับสนุนเร่งด่วนเมื่อมีการระบาดของศัตรูพืช เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการยังขาดความเข้าใจในเรื่องงบประมาณ และการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยเข้าใจว่ากรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณให้กับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3. คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการสร้างกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชนแบบมีส่วนร่วม มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดทำแผนการจัดการศัตรูพืช เพื่อศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจะได้รับการสนับสนุนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร เป็นแหล่งผลิตและขยายศัตรูธรรมชาติของเกษตรกร เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชนจะทำให้รับรู้ รับทราบถึงข้อมูลในด้านความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานต่าง ๆ ของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ผลการศึกษาดูภาพรวมแนวทางแก้ไขปัญหามาตามเสนอแนะของคณะกรรมการ ดังนั้นจึงควรนำผลไปใช้ ดังนี้

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดควรเป็นเจ้าภาพการจัดเวที โดยบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว เป็นต้น ในการหาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการทำงานร่วมกันของสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ ศจช. กับหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนองค์ความรู้และงบประมาณ เพื่อวางภารกิจในการทำงานของสำนักงานเกษตรอำเภอในการสนับสนุน ศจช. และหาหน่วยงานในการสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้ให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างบูรณาการ

2) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ องค์ความรู้และงบประมาณต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้สามารถขับเคลื่อนการจัดการศัตรูพืชได้

3) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านอาชีวศึกษา (ศทอ.) ควรจัดฝึกอบรมพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบงานระดับอำเภอ ให้มีความสามารถและทักษะในการจัดการศัตรูพืชได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการจัดการศัตรูพืชในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเตือนการระบาดและจัดการศัตรูพืชได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

4) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทั้งระดับอำเภอและระดับจังหวัด ควรมีการจัดทำแผนเพื่อตรวจเยี่ยมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นพี่เลี้ยงในการรับฟังปัญหา อุปสรรค และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความความต้องการและความความหวังของเกษตรกรต่อให้บริการ ของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาด้านการบริการของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลถึงความสำเร็จของการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชนที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นองค์ความรู้และเป็นต้นแบบในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชอื่น ๆ ต่อไป

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการสนับสนุนศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร (2555) *การจัดการศัตรูพืช*. สมุทรสาคร ยูไนเตด โปรดักชั่น เพรส

เจริญ พิมพ์ชาล (2554) *รายงานผลการดำเนินงานเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยใช้กลไกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จังหวัดลพบุรี* กรมส่งเสริมการเกษตร

ปาริชาติ อารณวิธานพ (2555). *ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการ*

ศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.

โสพิศ ปัญญาบุตร (2554) *รายงานผลการดำเนินงาน เรื่องประเมินผลการบริหารจัดการศัตรูพืช*

แบบผสมผสานของเกษตรกรโครงการบริหารจัดการศัตรูพืชและการเกษตรกรรมเพื่อลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกร

ปี 2552 กรมส่งเสริมการเกษตร

สำราญ สารบรรณ และคณะ (2554) *รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่อง โครงการส่งเสริมการเพิ่ม*

ประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ปี 2554 กองวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร